

Protocol seksuele intimidatie ASVD-Korfbal

Inleiding

Seksuele intimidatie (s.i.) komt overal voor, ook in de sport. ASVD-korfbal wil een beleid voeren tegen s.i. Kernpunten van dit beleid zijn het bevorderen van een veilig sportklimaat en een goede begeleiding. S.i. is een gedraging die niet alleen het slachtoffer schade toebrengt. Ook de vereniging leidt schade door gedragingen die zijn aan te merken als s.i. of seksueel misbruik.

Sport heeft een positieve uitstraling en is om allerlei redenen leuk, goed en gezond voor alle leden. Maar het heeft deze positieve effecten alleen wanneer leden kunnen sporten in een (sociaal) veilige, verantwoorde en positief stimulerende omgeving. Voor kinderen die te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag, kan sport ook schadelijk zijn. Terugblikkend op hun jeugd jaren heeft 38% van de volwassenen in Nederland minstens één keer te maken gehad met psychisch grensoverschrijdend gedrag in de sport en 11% met fysiek grensoverschrijdend gedrag. Met seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft 14% te maken gehad.¹

Het doel van het beleid s.i.

Het doel van het beleid s.i. is dat bevordert wordt dat sporters en (vrijwillige) medewerkers zich lichamelijk en geestelijk goed voelen binnen onze vereniging. Het beleid richt zich daarbij in de eerste plaats op de preventie van s.i. Daarnaast geeft het beleid aan hoe moet worden omgegaan met (vermoedens van) s.i.

Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Twee definities die seksueel grensoverschrijdend gedrag goed omschrijven zijn:

1. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren en /of plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene-kind, met en zonder verstandelijke beperking); en/of andere handelingen of gedragingen die strafbaar zijn volgens het Wetboek van Strafrecht. (NOV Toolkit 'In veilige handen')
2. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is gedrag waarbij aan één of meer criteria voor gezond seksueel gedrag niet is voldaan. De criteria voor gezond seksueel gedrag is dat er sprake is van toestemming, vrijwilligheid en gelijkwaardigheid en dat het gedrag bovendien passend is voor de (ontwikkelings)leeftijd, passend in de context en getuigt van zelfrespect. (Frans & Franck, 2010)

Soorten seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is een overkoepelende term voor allerlei vormen van gedrag, die in de volksmond vaak door elkaar worden gebruikt, zoals:

- Seksueel geweld: is wat in de wet als aanranding en verkrachting is gedefinieerd, dat wil zeggen penetratie (verkrachting) of andere seksuele handelingen (aanranding) waarbij geweld is gebruikt, dreiging met geweld of gebruik is gemaakt van een situatie of toestand waardoor iemand niet in staat was te weigeren .
- Seksueel misbruik: van een kind door een volwassene, hierbij is sprake van ongelijkwaardigheid, leeftijdsverschil of een machtsverschil.
- Seksuele intimidatie: dit is verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele betekenis, dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van een persoon wordt

¹ Onderzoek door o.a. Klaas de Vries, "seksuele intimidatie en misbruik in de sport", 2017

aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.

Grooming

Vaak is de situatie van toepassing: waarbij het slachtoffer jong is en een afhankelijke positie heeft ten opzichte van de pleger. De meest in het oog springende machtsrelatie in de sport is die tussen trainer en pupil. De pupil is afhankelijk van de trainer/coach op tal van gebieden. Als het vertrouwen eenmaal is gevestigd en de sporter als het ware steunt op de trainer/begeleider, kunnen seksuele aspecten worden toegevoegd. Dit gaat doorgaans geleidelijk: de pleger gaat niet in één keer veel te ver. De sporter vertrouwt erop dat de begeleider het beste met hem of haar voorheeft. Dit wordt ook wel grooming genoemd. Dergelijk machtsmisbruik voorkomen heeft primair te maken met een goede controle op trainers/begeleiders en goede begeleiding van sporters en trainers.

Grenzen

De grens tussen wat gewenste seksuele aandacht is en wat (juridisch) kan worden gekwalificeerd als seksuele intimidatie is niet scherp te trekken. Ondanks alle pogingen tot objectivering van het bepalen van een grens, is voor een belangrijk deel nog steeds bepalend hoe de betrokken persoon de aandacht ervaart en welke gevolgen het gedrag van de dader voor die persoon heeft. Het is belangrijk dat het slachtoffer (duidelijk) aangeeft dat het gedrag ongewenst is. Indien de dader er dan toch mee doorgaat is er in elk geval sprake van seksuele intimidatie. De bedoelingen van de dader doen er dan verder niet toe.

Internet en social media

Met name bij jongeren vindt grensoverschrijdend gedrag vaak plaats via internet of sociale media, bijvoorbeeld door:

- Het maken en versturen van seksueel getinte berichtjes en beelden (sexting). Vijf procent van de jongens en twee procent van de meisjes van 12 -15 jaar heeft wel eens een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf aan iemand gestuurd.²
- Het schaden van de reputatie van andere sporters door plaatsen en verspreiden van ongewenste informatie en/of beeldmateriaal. Zeven procent van de jongens en twee procent van de meisjes van 12 – 15 jaar geeft aan dit wel eens te hebben gedaan.
- Het actief benaderen en verleiden door meerderjarigen van minderjarigen via internet en social networking sites, chatrooms of webcams met als doel seksueel getinte contacten.

Risicofactoren

ASVD-korfbal kan het risico van s.i. niet uitsluiten. Om preventieve maatregelen te kunnen treffen tegen s.i. moet men zich bewust zijn van de risicofactoren. Preventiebeleid richt zich op dit bewust zijn en het beperken van die risicofactoren.

Preventiebeleid

Het preventiebeleid richt zich op:

Sfeer of cultuur

Respectvol met elkaar omgaan, in een open sfeer van gelijkwaardigheid en veiligheid. Dit wordt bereikt/bevorderd door het geven van het goede voorbeeld door bestuurders en overig kader, waaronder de trainers en overige teambegeleiders en het corrigerend optreden tegen alledaagse vormen van s.i.

Bespreekbaarheid van s.i.

De bespreekbaarheid wordt gestimuleerd door het geven van voorlichting en het voeren van discussie. Bij aanvang van het verenigingsjaar wordt voor de trainers/teambegeleiders een voorlichtingssessie gehouden over s.i. Daarbij worden de gedragsregels, zoals die door NOC*NSF en door onze vereniging worden onderschreven behandeld.

² Bron: Rutgers.nl

De basis van alle preventie is te zorgen voor een cultuur waarin mensen respectvol met elkaar omgaan. De omgang moet gericht zijn op de gelijkwaardigheid en veiligheid voor meisjes en jongens, mannen en vrouwen, van welke leeftijd, geaardheid en afkomst dan ook. Bestuurders en ander kader dienen hierin zelf het goede voorbeeld te geven. Het is van belang dat men corrigerend optreedt, ook tegen alledaagse seksuele intimidatie, begaan door sporters en kaderleden.

Het is belangrijk dat de sfeer "open" is en dat moeilijkheden op allerlei gebieden bespreekbaar zijn. Klachten en kritiek worden doorgaans pas geuit als mensen weten dat zij serieus worden genomen en er niet persoonlijk op aan worden gekeken.

Het gaat hier vooral om voorlichting en stimuleren van discussie. Binnen ASVD-korfbal dienen alle leden (en in het bijzonder de commissies) op de hoogte te zijn van de gedragsregels binnen de vereniging.

Verantwoordelijkheden bestuur en commissies

Bestuur

Het bestuur is in eerste instantie verantwoordelijk voor het actueel houden en uitdragen van het beleid ten aanzien van s.i.

Vanuit de commissie de Vries (NOC NSF 2017) zijn een aantal aanbevelingen opgesteld die door het bestuur worden gevolgd, zie hiervoor de bijlage overgenomen uit het rapport van de onderzoekscommissie seksuele intimidatie in de sport hd 14.2

Daarnaast maakt zij gebruik van de toolkit voor sportorganisaties:

1. Zet het onderwerp op de agenda
2. Maak een risicoanalyse
3. Stel een vertrouwenspersoon aan
4. Besteed aandacht aan de gedragsregels voor begeleiders in de sport
5. Bepaal hoe om te gaan met aanstellingen van vrijwilligers
6. Maak samen met je leden omgangsregels
7. Informeer alle betrokkenen over het beleid

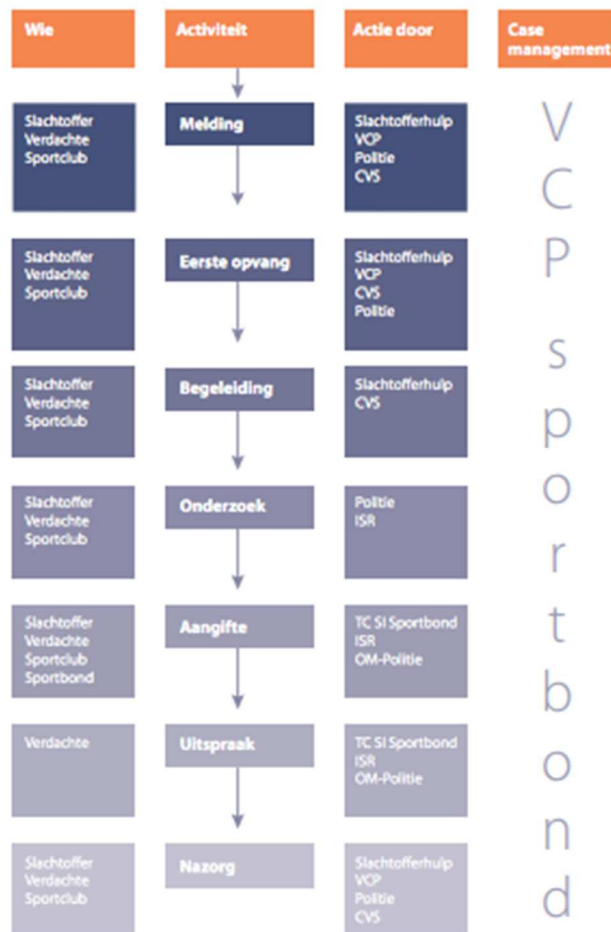
Tevens kunnen mensen zich wenden tot de vertrouwenspersonen van ASVD-korfbal. Deze zullen in overleg met de betrokkene professionele hulp inroepen. Op het moment dat het bestuur via deskundigen wordt ingeschakeld dient deze maatregelen te treffen. Het bestuur laat zich bijstaan door een adviseur van NOC*NSF. Het bestuur zal zowel de kla(a)g(st)er als de beschuldigde wijzen op de mogelijkheid zich bij te laten staan door een vertrouwenspersoon.

Preventie en bestrijding van s.i. staan hoog op de agenda van het bestuur.

Ingeval van aannemelijk gemaakte s.i. zal het bestuur passende sanctionele maatregelen nemen. Hiervan worden de vertrouwenspersonen in kennis gesteld. Eventueel kan er melding gemaakt worden van een incident bij de ALV, maar zullen geen details worden besproken.

Indien er sprake is van s.i. of misbruik, zal het bestuur overwegen een klacht in te dienen bij het KNKV. Indien er sprake is van een (vermoeden van) een strafbaar feit, dan zal het bestuur hiervan melding doen bij de politie.

PROCEDURE MELDING

Technische commissie

De technische commissie draagt zorg dat de gedragsregels bekend zijn bij de trainers. Daartoe wordt jaarlijks bij aanvang van het verenigingsjaar en bij tussentijdse trainerswisselingen het beleid bekend gesteld en de gedragsregels behandeld. Trainers ondertekenen jaarlijks de gedragsregels voor begeleiders zoals opgesteld door het bestuur/NOC NSF (zie pagina 5).

De TC draagt ook zorg voor begeleiding van jeugdige trainers: niet alleen op papier, maar zorgt dat begeleiding zichtbaar aanwezig is indien nodig.

Nevenactiviteitencommissie (DOKside)

De nevenactiviteitencommissie draagt zorg dat de gedragsregels bekend zijn bij begeleiders van activiteiten. Met begeleiders van meerdaagse activiteiten worden afspraken gemaakt over toezicht en begeleiding.

Beheerscommissie

De beheerscommissie draagt zorg voor sociale veiligheid in en rond de accommodatie. De beheerscommissie heeft een bijzondere verantwoordelijkheid toe te zien op een verantwoord alcoholgebruik. Alcohol dempt remmingen en werkt daarmee drempelverlagend en normvervagend. Bij alcoholgebruik neemt het risico van seksuele intimidatie of seksueel misbruik toe.

De accommodatie moet voldoende, ook aan de buitenzijde, verlicht zijn.

Melden van (vermoeden van) s.i.

Leden of ouders van leden, die te maken krijgen met s.i., kunnen daarover contact opnemen met een van de vertrouwenspersonen van ASVD-korfbal, en/of zich wenden tot een vertrouwenspersoon van buiten de vereniging. De vertrouwenspersoon gaat ingeval van een melding van s.i. niet zelf "dokteren". Hij laat zich bij meldingen van s.i. adviseren door een ter zake deskundige adviseur.

Regeling vertrouwenspersoon en adviseur

Algemeen

Er zijn tien vertrouwenspersonen en adviseurs landelijk beschikbaar. Iedereen die lid is van een sportvereniging in Nederland kan gratis een beroep op hen doen.

Er zijn:

- vertrouwenspersonen voor slachtoffers van s.i.;
- vertrouwenspersonen voor beschuldigen;
- adviseurs voor mensen die zelf geen slachtoffer zijn, zoals besturen, ouders of begeleiders, maar te maken krijgen met een vermoeden, melding of klacht.

Wat doet de vertrouwenspersoon?

- luisteren naar klachten en problemen
- in samenspraak met het slachtoffer/beschuldigde nagaan of bemiddeling of informele afhandeling van de klacht wenselijk en mogelijk is
- in samenspraak met het slachtoffer/beschuldigde bepalen van te ondernemen stappen
- eventueel doorverwijzing naar hulpverlening
- ondersteuning van het slachtoffer bij het indienen van een klacht bij het bevoegde gezag of bij het doen van aangifte bij justitie
- nazorg verlenen

Wat doet de adviseur?

Deze bespreekt de situatie waar je mee te maken hebt. Vervolgens adviseert hij of zij over de te ondernemen stappen, de verschillende mogelijkheden en de te maken keuzes. De adviseur adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over het beleid

Welke klachten worden onderzocht?

Alle vormen van seksuele intimidatie worden serieus genomen. Niet alleen concrete klachten, maar ook vermoedens en geruchten worden serieus genomen en onderzocht. Ook tegen kleinere grensoverschrijdingen moet worden opgetreden. Deze komen het meeste voor, want het blijkt dat seksuele intimidatie meestal heel geleidelijk en met kleine grensoverschrijdingen is begonnen.

Gedragsregels voor begeleiders

In elke samenleving zijn gedragsregels die de omgangsvormen reguleren. Zo ook in de sportwereld. Seksuele intimidatie komt het meest voor tussen begeleiders en hun jeugdige of positieafhankelijke pupillen. Vooral ten aanzien van begeleiders zijn daarom gedragsregels vastgesteld.

De onderstaande gedragsregels worden onderschreven door de negentig landelijke sportorganisaties die aangesloten zijn bij NOC*NSF.

1. De begeleider moet zorgen voor een omgeving en sfeer waarbinnen de sporter zich veilig voelt (om te bewegen).
2. De begeleider onthoudt zich ervan de sporter te bejegenen op een wijze die de sporter in zijn waardigheid aantast en verder in het privé-leven van de sporter door te dringen dan nodig is voor het gestelde doel.
3. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover de sporter.
4. Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen begeleider en jeugdige sporter tot

- 16 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.
5. De begeleider mag de sporter niet op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren, zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.
 6. De begeleider onthoudt zich van seksueel getinte verbale intimiteiten.
 7. De begeleider zal tijdens training(stages), wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en de ruimten waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleed- of hotelkamer.
 8. De begeleider heeft de plicht de sporter te beschermen tegen schade en (machts)misbruik als gevolg van seksuele intimidatie. Daar waar bekend of geregeld is wie de belangen van de (jeugdige) sporter behartigt, is de begeleider verplicht met deze persoon of instanties samen te werken opdat zij hun werk goed kunnen uitoefenen.
 9. De begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen. Ook de begeleider aanvaardt geen financiële beloning of geschenken van de sporter die in onevenredige verhouding tot de gebruikelijke dan wel afgesproken honorering staan.
 10. De begeleider zal er actief op toezien dat deze regels worden nageleefd door iedereen die bij de sporter is betrokken. Indien hij gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze regels, zal hij de betreffende persoon daarop aanspreken.
 11. In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest hiervan te handelen.

Deze gedragsregels zijn op 20 mei 1997 vastgesteld door de Algemene Vergadering van NOC*NSF en nog steeds van kracht.

Het spreekt voor zichzelf dat deze gedragsregels ook gelden in het verkeer tussen sporters onderling, ongeacht leeftijd en of functie binnen de vereniging.

S.I. en VOG

Om seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport tegen te gaan, kunnen verenigingen aan bestuurders, trainers/coaches en vrijwilligers een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) vragen, voordat zij aan de slag gaan. Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat de persoon in kwestie in het verleden geen gerechtelijke veroordeling voor zedenfeiten heeft opgelopen en dus geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie. De terugkijktermijn van een VOG is standaard 4 jaar, voor sommige groepen langer. Zedendelicten vormen hierop een uitzondering en blijven altijd op een strafblad vermeld staan.

VOG-beleid voor clubs

Met een VOG-beleid laten verenigingen zien dat zij grensoverschrijdend gedrag onacceptabel vinden. Zij geven daarmee een belangrijk signaal af, richting sporters, ouders, vrijwilligers en trainers/coaches. Een VOG-beleid biedt echter geen 100% garantie dat seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de sportvereniging niet voorkomt.

Goed gedrag in het verleden biedt geen garantie voor huidig en toekomstig gedrag. De helft van de plegers die coach zijn, zijn 'first offenders' en kunnen dus een VOG op zak hebben.

Zedenzaken zijn vaak ingrijpend en roepen veel emoties op, bij slachtoffer, verdachte en hun omgeving. Dit vraagt om uiterste zorgvuldigheid bij een melding van en onderzoek naar seksuele grensoverschrijding in de sport, waarbij de belangen van alle partijen zwaar wegen. Hoewel seksueel geweld en seksueel misbruik strafbaar zijn, worden om bovenstaande redenen zaken vaak informeel afgehandeld. Plegers blijven ongestraft en kunnen hun gedrag ergens anders voortzetten.

Het tuchtrecht en het strafrecht zijn twee gescheiden circuits, waardoor veroordeelde zedenplegers niet op een ontuchtplegerslijst staan.

Het komt ook voor dat er wel een strafrechtelijk onderzoek heeft plaatsgevonden, maar de beschuldigde niet wordt vervolgd, bijvoorbeeld vanwege gebrek aan bewijs of verjaring van de feiten.

Omdat we ervan uitgaan dat 90% van de slachtoffers het misbruik niet meldt of pas jaren later, is er een risico dat plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de tussentijd meer slachtoffers maken.

Referenties checken is daarom naast een VOG-plicht essentieel.

Vrijwilligers die werken met kinderen of met mensen met een beperking kunnen gratis een VOG aanvragen. Via de website gratisvog.nl kan een sportvereniging die aan de voorwaarden voldoet zich aanmelden voor de regeling. Meer informatie over de gratis VOG-regeling staat op de website van NOC*NSF.

Standpunt ASVD-korfbal

In de ledenvergadering van november 2017 en november 2018 is dit protocol en de aanvraag van de VOG besproken met de leden. Ondanks dat de VOG alleen iets zegt over de het verleden van de persoon die het aanvraagt vindt het bestuur het van belang dat deze VOG's wel worden aangevraagd. Hiermee laten we zien dat we ons bewust zijn van onze rol in de vereniging.

Verder hebben we de wens dat een ieder betrokken bij de vereniging alert is op zaken die s.i. raken en spreken de wens uit samen verantwoordelijk te zijn voor ieders veiligheid.

Bijlage: Aanbevelingen vanuit rapport de Vries

<https://www.nocnsf.nl/grensoverschrijdendgedrag/onderzoekscommissie-seksuele-intimidatie-en-misbruik-in-de-sport>

pagina 142 t/m 144 hd 14.2 aanbevelingen